

***Anthracoidea subinclusa* (Körn.) Bref. (Ustilaginales) na *Carex distans* L. na Slovensku**

***Anthracoidea subinclusa* (Körn.) Bref. (Ustilaginales) on *Carex distans* L. in Slovakia**

PETER PAULECH¹ & DEZIDER MAGIC²

¹ Ústav experimentálnej fytopatológie a entomológie SAV, Nádražná 52, 900 28 Ivanka pri Dunaji

² Sadmelijská 5, 831 06 Bratislava

Information on a new host plant of the fungus *Anthracoidea subinclusa* (Körn.) Bref. – *Carex distans* L., in Slovakia is given. Spore sizes of the fungus were measured and they are given in a table.

Prvý autor sa vo svojej práci zaoberá mykofloristickým výskumom snetí (*Ustilaginales*) Slovenska. V posledných rokoch venuje pozornosť najmä spoznaniu druhovej diverzity rodu *Anthracoidea* Bref. (Paulech 1997a, b, 1998, 2000; Paulech & Paulech 1999; Paulech et al. 1997). Na našom území bolo doteraz zistených celkom 19 druhov tohto rodu (Paulech 1998, Součková 1952, 1953, 1954, 1955, Tomková-Součková 1960, Tomková 1962, Vánky 1985 a iní). Prvý výskyt druhu *A. subinclusa* na Slovensku zaznamenala v roku 1954 M. Součková (ako *Cintractia subinclusa*) na hostiteľských rastlinách druhu *Carex riparia* Curtis (Paulech 1998). V roku 2000 sme zistili pre Slovensko nového hostiteľa z rodu *Carex*, ktorým je *C. distans* L.

Materiál a metódy

Druhová príslušnosť huby *Anthracoidea subinclusa* sme určili podľa Vánkyho (Vánky 1994) a druhovú príslušnosť hostiteľských rastlín podľa Dostála a Červenku (Dostál & Červenka 1992). V práci uvádzame vizuálnu symptomatiku chorých rastlín a rozmery spór (dĺžku a šírku) ako aj hrúbku ich steny, ktoré sme zisťovali svetelným mikroskopom na základe merania 100 spór po 10 vždy z iného sórusu. Herbárová položka sa nachádza v našom súkromnom herbári v súčasnosti uloženom na ÚEFE SAV v Ivanke pri Dunaji.

Výsledky a diskusia

Dňa 3. VII. 2000 sme zaznamenali výskyt rastlín druhu *Carex distans* napadnutých hubou *Anthracoidea subinclusa*. Intenzita napadnutia sa pohybovala okolo 20%. Rástli v hustom poraste na lokalite Kozárovská skala na dne vyschnutého kláštorného rybníka, kedysi patriaceho kláštora v Hronskom Beňadiku. Samičie súkvetie napadnutých rastlín bolo hubou metamorfované na

čierne, tuhé, pomerne tvrdé sórusy, ktoré pozostávali hlavne zo spór. Sórusy sa po dozretí, alebo mechanickom porušení rozpadli na čiernu spórovú sčasti zrnitú hmotu. Spóry boli guľovitého, vajcovitého alebo takmer nepravidelného tvaru červenohnedej farby. Namerané hodnoty rozmerov spór huby dokumentuje tabuľka 1. Hrúbka steny spór bola (0,7 –) 1,5 (– 2) μm . Na ich povrchu sa nachádzala charakteristická pichliačovitá ornamentácia. V stene spór sa nevyskytovali žiadne vnútorné zhrubnutia ani svetlo refraktívne oblasti ako pri iných druhoch tohto rodu.

Tab. 1. Dĺžka a šírka spór huby *A. subinclusa* v μm a ich frekvencia

Spore length and width of the fungus *A. subinclusa* in μm (1 – frequency of spore length; 2 - frequency of spore width)

μm	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Σ
frekvencia dĺžka ¹	0	0	0	3	6	11	19	20	15	9	8	5	3	1	100
frekvencia šírka ²	3	8	15	20	37	9	5	2	1	0	0	0	0	0	100

Huba *A. subinclusa* je známa zo severnej Európy a zo Severnej a Južnej Ameriky (Vánky 1994). Parazituje na druhoch rodu *Carex*. Vánky (1985) ju uvádza vo viacerých zemiach karpatského oblúka, napr. v Rumunsku na *Carex acutiformis* Ehrh., *C. hirta* L. a *C. vesicaria* Host, v Maďarsku na *C. distans*, *C. hirta*, *C. melanostachya* M. Bieb. ex Willd. a *C. vesicaria*, v Poľsku na *C. vesicaria* a v celej oblasti sa bežne vyskytuje na *C. riparia*. Nakoľko uvedené druhy sú bežnou súčasťou flóry Slovenska, môžu byť napadnuté aj u nás. Pri druhu *A. subinclusa* nie je doteraz známy typ klíčenia spór.

Literatúra

- Dostál J. & Červenka M., 1992: Veľký kľúč na určovanie vyšších raslín. II. SPN, Bratislava.
- Paulech P., 1997a: Niektoré fytopatogénne mikromycéty radu *Ustilaginales* Devínskej Kobyly. – In: Feráková V. & Kociánová E. (eds), Flóra, geológia a paleontológia Devínskej Kobyly, APOP, Litera, Bratislava, pp. 68-72.
- Paulech P., 1997b: Príspevok k poznaniu mikromycét radu *Ustilaginales* v NPR Rozsutec. – In: Korňan M. (ed.), Výskum a ochrana Krivánskej Fatry. Správa NP Malá Fatra, Varín, pp. 28-32.
- Paulech P., 1998: Rod *Anthracoidea* (*Ustilaginales*) na Slovensku. – Bull. Slov. Bot. Spoločn., Bratislava, 20: 20 – 26.
- Paulech P., 2000: Súčasný stav a perspektívy výskumu snetí na Slovensku. – In: Hýsek J. (ed.), Mykologická fytopatologie ve 20. a 21. stoly. Sborník z medzinárodného seminára., Praha – Ruzyně, november 2000, VÚRV Praha, pp. 101 – 104.
- Paulech P. & Paulech C., 1999: Charakteristika populácie huby *Anthracoidea caricis-albae* (*Ustilaginales*) na Slovensku. – In: Leskovjanská A. (ed.), Zborník referátov zo 7. zjazdu SBS pri SAV, Hrabušice – Podlesok, 21. – 25. jún 1999, Správa NP Slovenský raj, Spišská Nová Ves, pp. 206 – 207.
- Paulech P., Zlinská J. & Szittayová S, 1997: *Anthracoidea michelii* and *Thecaphora affinis* in Slovakia. – Czech. Mycol. 50: 119 – 125.
- Součková M., 1952: Příspěvek k poznání rzí a snětí v Československu II. – Čas. Morav. Mus., 37: 88 – 101.

- Součková M., 1953: Příspěvek k poznání rží a snětí v Československu III. – Čas. Morav. Mus., 38: 139 – 159.
- Součková M., 1954: Příspěvek k poznání rží a snětí v Československu IV. – Čas. Morav. Mus., 39: 93 – 117.
- Součková M., 1955: Příspěvek k poznání rží a snětí v Československu VI. – Čas. Morav. Mus., 40: 108 – 113.
- Tomková - Součková M., 1960: K poznání snětí rodu *Cintractia* Cornu na ostřicích v Československu. – Čas. Morav. Mus., 45: 137 – 164.
- Tomková M., 1962: Rží a snětí nové pro Československo. – Čas. Morav. Mus. Ser. Nat. 47: 65 – 68.
- Vánky K., 1985: Carpathian Ustilaginales. – Symb. Bot. Upsal. 24 (2): 1 – 309.
- Vánky K., 1994: European smut fungi. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart – Jena – New York.